

10. Пашкова, В. Бібліотеки і реалізація Порядку денного ООН до 2030 р. / В. Пашкова // Бібліотечна планета. – 2017. – № 1. – С. 6–8.
11. Ревякіна, О. М. Розвиток форм і методів рекламної діяльності бібліотеки / О. М. Ревякіна // Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. Гмирьова : історія, традиції, динаміка змін (1881-2006 рр.) / редкол.: Н. Ф. Богза (гол. ред.), Т. С. Астапенко, Л. М. Голубенко, Н. В. Моїсеєва. – Миколаїв, 2006. – С. 81–85.
12. Твердая, Т. В. Моя родина там, где моя библиотека (центральная библиотека им. М. Л. Кропивницкого) / Т. В. Твердая // Николаевские достопримечательности. – Николаев, 2010. – С. 261–272.
13. Щукін, В. В. Культурне та освітнє життя Миколаївщини ХХ століття / В. В. Щукін // Миколаївщина : літопис історичних подій / О. М. Гаркуша [та ін.]; під заг. ред. М. М. Шитюка. – Херсон, 2002. – С. 635–667.

Архипова Л.М.,

доктор технічних наук, професор,

завідувач кафедри туризму,

Івано-Франківський національний технічний
університет нафти і газу,

м. Івано-Франківськ

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

Україна приступила до повної імплементації Європейської хартії місцевого самоврядування. Проведено фінансову децентралізацію, і органи місцевого самоврядування отримали фінансові ресурси у вигляді закріплених за ними податків і зборів. Тому для усіх спроможних територіальних громад наразі вкрай важливими завданнями є облікувати та повною мірою задіяти усі свої ресурси, що формують дохідну частину бюджету. Для цього необхідно розробити стратегію розвитку території. У класичному розумінні Стратегія – це план вкладення стратегічних ресурсів території з метою досягнення стратегічних цілей її розвитку. Отже, суб'єктність і володіння певними ресурсами розвитку є базовими підставами формування стратегії розвитку громад, причому суб'єкт може бути тільки один – громада (ОТГ) [1].

Основними показниками, що використовуються для оцінювання економічного потенціалу соціально-економічних систем ОТГ є обсяг реалізованої промислової продукції, розвиток сільського господарства, розвиток підприємництва, а також активність інвестиційної діяльності [2].

Однією з найбільш актуальних проблем сьогодення (особливо в контексті формування самодостатнього соціально-економічного потенціалу територіальних утворень) було і залишається питання становлення та розвиток

підприємництва – розвиток малого і середнього бізнесу. Слід зазначити, що саме цей сектор економіки найбільшою мірою стимулює конкуренцію, розширює сферу свободи ринкового вибору, сприяє послабленню монополізму, забезпечує активізацію інноваційної діяльності (в тому числі шляхом впровадження новітніх ефективних форм управління), і тим самим позитивно впливає на якісну характеристику валового внутрішнього продукту). Крім того – і саме це надзвичайно важливо для становлення і розвитку потенційних об'єднаних територіальних громад в Україні – у результаті відкриття власної справи мешканцями громад та зростання рівня їх самозайнятості знижується рівень безробіття та водночас підвищується рівень доходів населення, що неодмінно призводить до зростання сукупного попиту та збільшення обсягів виробництва (у тому числі продукції місцевого виробництва) [3].

Таким чином, розвиток малого підприємництва слід розглядати не лише як один з секторів місцевої економіки (як одну з складових економічного потенціалу територіального утворення), але й як один з дискреційних інструментів (так званий вбудований стабілізатор) загальної системи управління місцевим економічним розвитком [4].

Можна констатувати, що рівень розвитку економіки (рівень ефективності функціонування економіки) більшості районів Карпатського регіону є значно нижчим, ніж рівень їх економічного (соціально-економічного) потенціалу. Таку ситуацію можна оцінювати як доволі оптимістичну, з точки зору можливості її зміни на краще уже ближчим часом, лише за рахунок активізації (а також більш ефективного використання) внутрішніх ресурсів ОТГ.

Туристично-рекреаційна галузь є стратегічним напрямом розвитку Карпатського регіону. Об'єктивно кожна новостворена ОТГ має всі передумови для інтенсивного розвитку внутрішнього та іноземного туризму, особливо екотуризму, етнотуризму, «зеленого» туризму тощо. Розширення міжнародних зв'язків відкриває великі можливості для просування туристичного продукту регіону на світовому ринку, залучення до світового інформаційного простору, передового досвіду організації туристичної діяльності.

Однак, проблемним на сьогодні є неефективне та нераціональне використання ресурсів, невідповідність рівня розвитку туристичної індустрії наявному потенціалу. Це насамперед відсутність розвиненої інфраструктури, низька якість обслуговування, відсутність якісної реклами та глибокої інформації про туристичні послуги, відсутність повноцінної, адаптованої до Європейських інтеграційних процесів регіональної політики розвитку туризму. Недостатньо використовується потенціал для розвитку туризму в сільській місцевості як основного напрямку зменшення безробіття та подолання бідності в регіоні.

Отже, стратегія розвитку туризму ОТГ Карпатського регіону повинна базуватись на:

1. Залученні інвестицій для відновлення та розвитку туристично-рекреаційної інфраструктури на території майбутньої ОТГ, що передбачає:

1.1. Розробку та реалізацію заходів з залучення інвестицій для відновлення та розвитку туристично-рекреаційної інфраструктури;

1.2. Розвиток малого та середнього бізнесу навколо туристичних об'єктів;

1.3. Налагодження комунікації між селами та туристичними об'єктами потенційної ОТГ (дорожньої, інформаційної, управлінської інфраструктури).

2. Безпосередньо розвитку туризму та збільшенні туристичного потоку на території майбутньої ОТГ, що передбачає вирішення наступних задач:

2.1. Проведення маркетингу регіону, розробка маркетингової концепції розвитку туризму та збільшення туристичного потоку в потенційній ОТГ;

2.2 Підтримка малого бізнесу в туристичній сфері;

2.3. Розробка та виведення на ринок нових туристичних продуктів, які пропонують знайомство унікальною історичною, культурною та природною спадщиною ОТГ.

3. Розробка та виведення на ринок нових туристичних продуктів, які використовують рекреаційні ресурси потенційної ОТГ [1].

Отож, включення туристичної складової в стратегічне планування розвитку територіальних громад Карпатського регіону – один з ефективних інструментів успішного вирішення проблем наповнення бюджету місцевих громад та забезпечення сталої динаміки росту якості життя членів ОТГ, які створюються в рамках адміністративної реформи.

Зрозуміло, що здійснити власними силами стратегічне планування керівництву ОТГ буде вкрай складно. Якісну стратегію допоможуть створити практики і науковці. Для прикладу, така стратегія створена для трьох ОТГ Галицького району Івано-Франківської області.

Фахівці в галузі туризму мають досвід і спроможні в межах комплексної стратегії розвитку територіальних громад виконати наступні види робіт:

1. Провести аналіз рівня розвитку туризму в межах території охоплення, наявність та використовуваність місцевих туристичних ресурсів історико-культурних, природних, туристичних маршрутів тощо; наявність і якість закладів розміщення, закладів харчування, сільських зелених садіб, транспортної доступності тощо.

2. Провести оцінку рекреаційно-туристичного потенціалу новостворених територіальних громад, перспектив розширення використання існуючих туристичних ресурсів.

3. Розробити нові туристичні маршрути, у тому числі тематичні, цікаві, які б змогли презентувати територіальну громаду, запропонувати інші інновації туристичного розвитку (наприклад, проведення фестивалів, форумів, конференцій, створення дитячих таборів відпочинку).

4. Створити мобільні курси практичного навчання власників домогосподарств щодо створення садіб сільського туризму.

5. Проводити практичні семінари щодо підвищення енергоефективності сільських садіб, використання відновлювальних джерел енергії, створення еко-садіб.

6. Розробити інформаційне забезпечення просування місцевого туристичного продукту на ринку туристичних послуг.

7. Оцінити наявну та запланувати організацію необхідної туристичної інфраструктури для створення повноцінних туристичних кластерів.

8. Розробити туристичні інвестиційні пропозиції для територіальних громад.

В Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу піонерною є ідея розробки комплексної стратегії розвитку Космацької територіальної громади з унікальною етнічною, природною, історичною і культурною спадщиною та неймовірним практично нереалізованим туристичним потенціалом із залученням інноваційних пропозицій студентських курсових проєктів, бакалаврських та магістерських робіт, наукового потенціалу колективу різних інститутів: архітектури, будівництва і туризму, інженерно-екологічного, інформаційних технологій, економіки і управління, гуманітарної підготовки та державного управління.

Розробка триває, а питання створення стратегій розвитку туризму для ОТГ залишається актуальним в межах всієї України.

Список використаних джерел:

1. Концепція стратегії розвитку громад Галицького району. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: selfgov.org.ua/wp-content/uploads/2016/10/. – Назва з екрана.

2. Аналітичний звіт про результати опитування лідерів громад Галицького району. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lgr.org.ua/wp-content/uploads/2016/04/Analiz_anketuvan_v_04.pdf. – Назва з екрана.

3. Профіль стану та оцінка економічної спроможності розвитку громад Галицького району. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lgr.org.ua/wp-content/uploads/2016/04/Otsinka_ESRG_Galytskogo_rayonu_v_02.pdf. – Назва з екрана.

4. Стратегія розвитку міста Бурштин до 2020 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://burshtyn-rada.if.gov.ua/wp-content/uploads/2015/12/Strategy_2020_Burshtyn_endzminu.pdf. – Назва з екрана.